

Cleveland, 26. aprila 1956.

Draga gospoda predsednik in tajnik Slovenske kulturne akcije!

Za godovna voščila se najlepše zahvaljujem. Posebno sem vesel, da je Slov. kult. akcija izdala Velikonjevo knjigo. Velikonja je bil velik trpin, véasih že herojičen. Jezik njegov mi zelo ugaja.

Zelim z božjim blagoslovom dober uspeh.

+ Gregorij Rožman

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto III. - 6 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. V. 1956.

CANKAR - KETTE - SARDENKO

Slovenska kulturna akcija se spominja na svojih večerih tudi slovenskih kulturnih jubilejev, da tako vzdržuje tradicijo kulturne nepretiranosti s starim svetom in davnino, obenem pa da mlademu rodu v izseljenstvu odkriva vrednote naše preteklosti, ki mu je tako malo poznana. Ta večer ima tak splošni pomen in je posvečen trem osemdesetletnikom slovenske „Moderne“. Dvema iz glavne četvorice Kette - Cankar - Murn - Župančič, namreč *Ketteju* in *Cankarju*, ter sodobniku in sopotniku te Moderne *Silvinu Sardenku*. Toda večer naj bi veljal predvsem Cankarju, kot najvažnejšemu slovenskemu pripovedniku iz časa pred Jugoslavijo, dočim naj Kette in Sardenko stojita ob njem kot njegova pesniška tovariša.

Tine Debeljak ima namen v svoji uvodni besedi pokazati centralni pomen Cankarja za to dobo, predvsem pa njegov razvoj iz naturalizma in liberalizma Aškerčeve dobe naprej v vzdušje dekadentnega romoromantika dunajskega ozračja, tako socialnega kakor duhovnega. Kot umetnika liričnega psihologizma na eni strani in kot kritika narodnega življenja na sploh, njega lažnih oblik s tem, da jim je držal zrcalo in jim slikal njih karikaturu. Bil je gotovo glasnik prevrata stoletja, kateremu je budil vest. Obenem pa je sam iz naturalističnih osnov zorel vedno bolj v etičnega pisatelja, z vero v Boga, ki se skriva v naši vesti, lepoti in v ljubezni. Vsa njegova kritika je porojena iz ljubezni do bližnjega in njegova socialna borba ima poteze ruskega obnavljanja evangelija v življenju. V zadnjih delih — predvsem s *Podobami* in zamišljeno *Svatbo Kanaansko* — pa se je postavil celo na čelo nove generacije, ki je šele imela priti. In ta mladina, ki je po vojni rastla iz Cankarja, je vstala iz obeh njegovih osnov: katoliške s Križem na gori iz Cankarjeve *duhovnosti*, ki je dobila zdaj že čisto religiozne poudarke; socialna Mladina pa iz Cankarjevega odpora proti lažnemu filistrskemu buržujstvu in iz njegove *socialne borbe* za pravice proletariata. Ta zadrja pa je Cankarjev duhovni idealizem že zamenjala za materializem, v katerem je evangelijska ljubezen do bila oblike razrednega sovraštva, avantgardističnega komunizma.

Le tako se je zgodilo, da je Cankar postal izhodišče tako metafizičnemu ekspresionizmu, kakor tudi materialistični „novi stvarnosti“, komunističnim rušilem duhovnih osnov, ki so bile Cankarju svete. Najbolj revolucionarno pisano delo Cankarjevo, *Hlapec Jernej*, naj še posebej pokaže, kako malo je bilo v njem revolucionarja iz Marksa, pa zato toliko več iz Kristusa. Zato je tudi današnja njegova podoba doma skvarjena in Cankarjev čas šele zori... Na nas v emigraciji leži dolžnost, *pravo podobo Cankarja posredovati bodočnosti*.

Kette je bil najstarejši med to četvorico in morda med njo najbolj zrel. Bil je Cankarjev prijatelj in Cankar njegov občudovalec. Tudi *Kette* je šel podobno pot iz lahkotnega realističnega veselega pesnjenja v globoko duhovno refleksijo v sonetih, ki so mladega pesnika napravili klasika.

In prav pesmi na *Kettejevo* smrt je mladi njegov prijatelj semenišnik Alojzij Merhar podpisal prvič v življenju s psevdonimom *Silvin Sardenko*. Odslej je postajal zavestno katoliški pesnik religioznih marijanskih snovi, glavni pesniški predstavnik dominisvetovcev, nekoč primerjan z Župančičem, pa je zdaj podcenjevan pod svojo vrednost. Zato se ga bomo ta večer spomnili z recitacijo pesmi „Naročilo“, obenem pa bo predavatelj podčrtal *Sardenkovo pravo letnico rojstva* — 1876, ki se po vseh literarnih knjigah napačno navaja (1878) ter poudaril škodo na izgubi njegove pesniške ostaline v domovini, katere šele bi mogla Sardenka pokazati v pravi vrednostni luči.

Pravi poudarek bo dala večeru bralna predstava Cankarjeve drame *Lepa Vida*, te himne Hrepenenja in Lepote, ki bo bolj kot katerakoli beseda pokazala, kako daleč je bil Cankar od današnjih materialistov, ki si ga devljejo na ščit, in kako blizu vsem današnjim iskalcem lepote v metafizičnem svetu skrivnostnega dogajanja v dušah in besedi. Lepota je skrivnost Boga po njegovih besedah: „Lepota je tisočlična: legijon besed, zvokov in oblik za čaščenje enega samega nevidnega Boga...“

Bralno gledališče, ki ga je Slovenska kulturna akcija tako uspešno uvedla s Claudelovim Oznajenjem Marijinim, bo v Cankarjevi Lepi Vidi nudilo nov uspeh.

Oko, ozri se nazaj, prav do mraka otroških let! Kam je letelo vse hrepenenje, komu je bila darovana najboljša moč srca in razuma, odkod je vrela, kam se je vračala vsa radost in bolest: — Resnično, domovina, nisem te ljubil kakor emrav otrok, ki se drži matere za krilo; tudi te nisem ljubil kakor solznomehkobni vzdihovalec, ki ti kadil v lice sladke dišave, da te skele uboge oči; ljubil sem te s spoznanjem; videl sem te vso, v nadlozah in v grehlih, v sramoti in v zmotah, v ponižanju in v bridkosti; vzato sem z žalostjo in s srdom v srcu ljubil tvojo oskrunjeno lepoto, ljubil jo stokrat globlje in stokrat višje od vseh tvojih trubadurjev!

Moje delo je knjiga ljubezni — odpril jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel: če je bilo veliko ali malo — Bog je delil. Bog razsodi! Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?

Tudi moja vera je trdna: ali rajši bi, da pojde mimo ta grenki kelih. Trdna je moja vera, da napoči zarja tiste dne, ko naša kultura ne bo več krizantema siromakova, temveč bozastvo bogatega. Že slutim zarjo tistega dne, sluti jo vse moje najgloblje in najčistejšo hrepenenje. Ne, ne hrepenje samo! Moje delo je slutnja zarje, vsaka moja beseda in vse moje življenje. Že slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi zgradbi!

Kadar napoči tisti dan, bo preprojeni narod pobral iz blata pohojeno ubogo krizantemo, očistil jo bo ter jo shranil s hvaležnim spoštovanjem, za spomin na grenkolepo preteklost.

IVAN CANKAR, Bela krizantema

Drugi kulturni večer, sobota 19. maja ob šestih zvečer, salon Bullrich:

CANKAR - KETTE - SARDENKO ob osemdesetletnici

Spominška glosa - Tine Debeljak, recitacije in bralna predstava Cankarjeve drame „Lepa Vida“.

Tretji kulturni večer, sobota 2. junija ob sedmih zvečer, salon Bullrich:

TVORCI ZGODOVINE Predava France Glavač.

MEDDOBJE, 6. številka II. letnika, je izšlo.

Literarni odsek je po izvajanjih svojega vodje Zorka Simčiča pokazal na opravljeno delo, ki je obstajalo v nekaterih kulturnih večerih docela literarne vsebine — dvakrat samostojni nastopi naših književnih ustvarjalcev, tudi onih v inozemstvu, v stalnih stikih z našimi književniki po svetu, še posebej v anketi o vprašanih naše povojne, posebno zamejske literature, ki je dala tako presenetljiv obseg in tehtne ugotovitve v odgovorih. Velik uspeh tega odseka pa je tudi v tem, da je že v prvem in enako v drugem letu svojega obstoja zadobil neimenovanega mecen in z njegovo pomočjo razpisal že v drugo božične knjižne nagrade, ki so že ob prvem razpisu dale svoje bogate sadove. Kot sourednik revije „Meddobje“ je Simčič kratko orisal tudi delo in poslanstvo te zares edinstvene slovenske publikacije v svetu, ki je znala razširiti krog dosedanjih slovenskih literarnih ustvarjalcev in si zadobiti novih. Revija z obema letnikoma predstavlja dragocen doprinos na slovenskih knjižnih poljih. Je nekaka pisana srčika vsega hotenja in delovanja Slov. kult. akcije, ki dviga domače ob plemenitenju z aktualno svetovnim. V tem je nje posebna cena in odlika.

Lojze Geržinič je poročal kot vodja glasbenega odseka o delovanju v tej veji umetniškega ustvarjanja. Odsek je pripravil nekaj lepo uspelih večerov iz različnih glasbenih področij, v drugem letu že tudi samostojni nastop s predstavitev domače in tuje komorne glasbe. Lastni klavir, ki je pridobitev v drugem letu, bo še bolj omogočal razmah tudi v tej ustvarjalni veji.

Marijan Marolt je v imenu likovnega odseka, ki ga vodi Milan Volovšek, prikazal delo naših likovnih ustvarjalcev v Kulturni akciji: razstava slovenske grafike, Meštrovičeva razstava, Koritnikova posmrtna so izpričevalo o naporih, ki jih odsek doprinese k plemenitenju naše likovne umetnosti v zamejstvu. Posebno pozornost pa zasluži likovna akademija Slov. kult. akcije v Buenos Airesu, ki smo jo ustvarili v drugem letu in je zdaj začela že z drugim letnikom. Naši priznani umetniki Bara Remec, Milan Volovšek in France Ahčin uvajajo v skrivnosti likovnega ustvarjanja že drugo leto 7 mladih talentov.

Gledališki odsek je po poročilu svojega vodje Nikolaja Jelčnika v precejšnji meri razčistil pojme o prisotnosti prave gledališke umetnosti v naši zamejski kulturi. S predstavami domačih in tujih avtorjev, z diskusijami o sodobnih vprašanih v gledališču in na njega ustvarjalnem področju, z ustvaritvijo bralnega gledališča, ki je med Slovenci novost, z dramskim seminarjem se je trudil pokazati na možnosti resničnega gledališča in rasti zdrave gledališke umetnosti. Plod tega nabora je tudi izvirna slovenska drama „Zadnji krajec“, ki jo je napisal in pri Kult. akciji uprizoril Marijan Willenpart.

Ruda Jurčec je kot urednik znanstvenega zbornika „Vrednote“, katerega izdajanje je v svoj knjižni program prevzela po Del. občestvo za slov. katoliški institut (DOSKI) Slov. kult. akcija, poudaril, da z „Vrednotami“ opravljamo važno delo in v vsem nadaljujemo prizadevanje DOSKI-ja, čigar glasilo zbornik dejansko je.

To, kar nas pred domačo in tujo javnostjo najlepše in najzgovornejše predstavlja, so naše publikacije in knjige. O knjižnih izdajah je poročal njih urednik Tine Debeljak. Slovenska kulturna akcija je slovensko knjižno polico obogatila do zdaj, poleg obeh revijalnih publikacij in „GLASU“, ki je doslej izhajal mesečno, za sedem (7) novih knjig v prvih dveh letih svojega delovanja. S knjižnimi nagradami je pobudila nove talente; njih sadove bomo brali v tretjem letu.

Izčrpano in stvarno je občenemu zboru poročal o finančnem stanju naše ustanove njen blagajnik Ladislav Lenčec C.M. Naše delo živi in more živeti do zdaj izključno iz prispevkov rednih članov v Buenos Airesu, pa poleg naročin in prodaje naših knjig samo še iz nekaterih, do zdaj še redkih mecenških darov. Navkljub vsemu Slovenska kulturna akcija, ki od vsega početka zagovarja načelo „vsak delavec je vreden svojega plačila“ — tudi kulturni, avtorjem naših knjižnih publikacij skuša vsaj v skromni meri tudi gmotno nagraditi njih delo. Stremi pa Kult.

Bara Remec: IVAN CANKAR

Očiščenje, odkup in odrešenje drugih — to so skrivnostne sile, ki jih izžareva trpljenje. Pri Cankarju so te sile dobile ime *hrepenenje*. S hrepenenjem se je očičeval, z njim je odkupoval svoje zablode, z njim odreševal svoj narod iz sebičnosti, neiskrenosti, majhnosti, materializma.

akcija za tem, da bi tudi vsako drugo umetniško, znanstveno in publicistično ustvarjanje čimprej dobilo tudi gmotno priznanje, kot ga kulturnik pravično in pošteno zasluži. Kulturna akcija odklanja zmotno mnenje, da morata umetnik in znanstvenik delati zastoj! Čez vse pa si želimo več razumevanja pri tistih naših rojakih, ki jim življenjski položaj omogoča, da bi bili lahko naši mecen; za rast slovenske kulture v zamejstvu, ki je navezana docela nase, še dvakrat nujnost.

Kritično zaokrožen razgovor med navzočimi je obogatil prenekatero poročilo posameznih odsekov. Pokazal je na nekatere še neizrabljene možnosti v našem delu, opozoril na napake, dal nekaj tehtnih pobud za bodoče prizadevanje. Pri volitvah upravnega odbora je bil soglasno izvoljen dosednji odbor, dokaz zaupanja, ki ga imajo naši ustvarjalci v svoje vodstvo, pa hkrati priznanje za pionirstvo, opravljeno v prvih dveh letih.

Tri važne sklepe je odobril občni zbor: ustanovitev zgodovinskega in naravoslovnega odseka, pa redne mesečne sestanke med ustvarjalci vseh odsekov v Buenos Airesu. Ti sestanki naj predvsem služijo za izmenjavo misli in pogledov na sodobna aktualna umetnostna in znanstvena vprašanja doma in v svetu in med nami v zamejstvu, povežejo naj še bolj naše skupno ustvarjanje hkrati pa tudi posvetijo posebno pozornost mlajšim ustvarjalnim talentom, ki med nami rastejo; naša visoka dolžnost je, da jih navkljub deročemu veletoku svetovnih velemest ohranimo slovenski kulturni tvornosti.

Prvi redni občni zbor Slovenske kulturne akcije je poudaril z vsem, kar je pokazal, razmišljal, predlagal in sklenil, uvodno predsednikovo misel: „Glavni sad duhovnega-kulturnega dela je harmonija, ki tako delo ustvarja med sodelavci v ožjem smislu in v vsem občestvu na splošno. Harmonija, ki nas je vezala, je premostila dosti sitnosti in težav, ljubezen do ustvarjanja je pogosto zabrisala trdote, ki so se še tod in tam porodile ob ne-nadno nastalih zagodah. Za naprej pa skušajmo ohranjati veliko skrb in tenak posluš za harmonijo, plemenitost in vzajemnost, ki raste iz pravega kulturnega ustvarjanja.“

Številni poslušalci — poleg tistih, ki so doma odprli radio — so v teku enega samega tedna dvakrat izkoristili priložnost, da čujejo izvedbo velikih glasbenih del pod vodstvom „maestra Maria Draga“. 30. aprila so solisti Nilda Hofmann, Mirtha Garbarini, Eugenio Valori in Angel Mattiello, mešani izbir „Lagún Onak“, v katerem so pele tudi tri ustvarjalne članice Slov. kult. akcije, in mestni simfonični orkester prvič v Južni Ameriki izvajali Mozartovo Veliko mašo v C-molu (Köchel št. 427); v nedeljo 6. maja pa so bili na programu tri izredne prireditve v Teatro Colón: Gilardičev „Preludio sobre un tema indígena“ in trije koncerti za violino in orkester: Bachov št. 2 v E-duru, Prokofjeva št. 2, op. 63 v G-molu in Čajkovskega op. 35 v D-duru. Solist v teh treh koncertih je bil Leonid Kogan iz Sovjetske Rusije.

Mozart je liturgično glasbo zelo cenil. Veliko je razpravljal o religiozni glasbi in je veliko tudi ustvaril. Med 15 napisanimi mašami je velika nedokončana najvišje segla. Občudovati je treba Mozartov sintetični dar: kot da bi zajel vse, kar je najbolj uspešno v predhodnikih (zlasti v Italijanih, v Bachu in Haendlu) in s tem oplodil svojo neizčrpno invencijo. Maša je ostala nedokončana; od izpopolnitve sta največkrat na sporedu Schmiedova in Fuchsova. Za postavitev v vrsto prireditev, ki naj jih da Mozartovo leto — in ki jih je v Argentini začel z dvema koncertoma na prostem delegat mednarodnega salzburškega Mozarteja za Južno Ameriko, Drago Mario Šijanec — pa je bilo primerno, da se izvedejo le deli, ki jih je Mozart sam napisal za prvo izvedbo leta 1783 v Salzburgu (torej z okrnjenim Credom in brez Agnusa).

Dirigent je ohranjal ravnotežje med mogočno zvočno plimo in oseko in med drobnimi reliefi nežnih valčkov: resnost in svečanost liturgičnega opravila, božji navdih pa odgovori človeške duše. Ko se je opiral na izbran material (solisti, zbor, orkester), je ob vsej veliki zahtevnosti partiture mogel dosežati svojo zamisel. Če je tu in tam ni, je to zaradi premajhnega števila skupnih vaj, kar je stalno zlo sodobne organizacije take vrste koncertov.

Tudi na drugem omenjenem koncertu je Šijančevo vodstvo zagotovilo slogovno zvestobo, varnost v izvedbi — skratka: pristno življenje izvajanih stvari. Posebej je bilo odlično sodelovanje s solistom. Ta ima vso silo, ki je potrebna za dvogovor z orkestrom, in vso urejenost za skupno delo ali celo za podreditve. Njegova igra družji zanos in korektnost in paznjo za fineze, plemenit ton in dovršeno tehniko.

Bach je vedno enak v brezhibni gradbi, v pretehtanosti porazdelitve vlog in v globlini iznajdljivosti. Prav iz istih razlogov pa je tudi vedno nov in v vsaki skladbi drugačen.

Kakšno slogovno nasprotje mu je Čajkovski! Romantično vznosen, iščeč elementarnosti instinktov, prožilec dinamičnih pretresov, ljubitelj bleška. Tam čisto zlato, tu, če ne drugače, tudi železni kršec.

Prehod v sodobno muzikalno čutenje je Prokofjeva koncert. Prva dva stavka še prepletena s klasicističnimi in romantičnimi sestavinami, tretji teče po sproščenosti, po čistoči sredstev — pa vendar noče čiste muzike. — Za izvedbo tega dela smo dirigentu in solistu najbolj hvaležni.

Iskreno čestitamo našemu rojaku in ustvarjalnemu članu Slov. kult. akcije, Dragu Mariu Šijancu! V velikem svetu zaseda mesto, ki mu gre.

A. G.

UVODNI KULTURNI VEČER 1956

Z uvodnim kulturnim večerom v soboto 5. majnika 1956 je Slovenska kulturna akcija začela svoje tretje delovno leto. Večer je bil v prijaznem, intimnem salonu palače Bulrich, v osrednjem delu mesta. Prostor je naša ustanova dobila po prizadevanju svojega ustvarjalnega člana, g. župnika Franceta Glavača. Že uvodni večer je pokazal s presenetljivo lepo udeležbo — dvorana je bila v polno zasedena —, da bodo naši gostje prav zaradi sobote še bolj številni, kot so bili druga leta. Po uvodnih besedah predsednika Rude Jurčeca, ki jih objavljamo na drugem mestu in so bile sprejete s toplim odobravanjem, je krajši prerez delovanja Kulturne akcije v zadnjih dveh letih podal tajnik Marijan Marolt. Njegova izvajanja so lepo prikazana podoba našega delovanja.

Osrednji del večera je zavzelo globoko in kleno predavanje (Se nadaljuje na zadnji strani)

Osemindvajseten je Kvedrovi svoje bivanje označil „donkišotsko življenje“. S tem je trovidno razkril tragiko in veličino njegove osebnosti, pa tudi že zaslutil svoj ednjo postajo: Boga.

Tragika: vsa človeška revščina, s katero je bil tako obdarjen in si jo je znal sam graditi; brodolomstvo in temu sledeče samarstvo ob morju življenja; praznoteca (— tista iz Prešernovega Pevčeta, ki zre iz priznanja bratu Karlu bogoslovcu: „Zavidam ti to srečo in zablodnost; jaz je nisem poznal nikoli.“ — samozavestna nemoč trsa v puščavi — že l. 1899 je uvidel: „Kakor me je bilo doslej sem in tja, takó me bo med do konca.“ —). Vse to ga je pogostjalo v obup in samomorilno razpoloženje. A globlje od tega disharmonija med idealom in življenjem, dediščina vsakega umetnika, kakor je Ušeničnik na šest pritrtil Stritarju. Lepota, združena s bleščavimi transcendentalij, je v Cankarjevo dušo na zvesto romanje čiste slabosti, zlo v bližnjem in v doli in biološke nujnosti pa so mu zapadle noge in zastirale pogled.

Veličina: Vztrajnost, s katero je hrepenenje vedno na širilo peruti. Iskrenost iskanja, poganje skoro vsega, kar je Sancho Panza (filister postane nesmrten zaradi trugovanja in zoprnja vitezu-borcu življenjski slad. Vdanost v službi tako in v poklicu. Tako je Cankar prispel do strmino, ki bo nedo-

BESEDA PREDSEDNIKA JURČECA NA UVODNEM VEČERU 1956

Najamemo tretje leto našega delovanja in tretjo sezono kulturnih večerov. Naj vam zahvaljujemo, da ste se našim vabilom odzvali in prišli ta večer med nas.

Mnogo vas je med vami — mnogo nas je nocoj tukaj, ki smo bili navzoči na prvem večeru pred dvema letoma. Na našem prvem rednem občenem zboru, ki je bil pred štirinajstimi dnevi, je bil podan podroben pregled dela v teh dveh letih.

Tukaj pred vami moram poudariti, da bi vsega tega dela ne zmogli, ako bi se ne našli pravega odmeva in razumevanja. V zadoščenje vam je lahko, da je prva dveletna doba Slov. kult. akcije res uspešno zaključena, nam vsem pa je veliko oporo prav ta ljubezen in sodelovanje, ki je tudi nocoj privabila na našo priredbo toliko tistih, ki nam radi slede in se našega dela vesele.

Če to delo — naše in vaše — pa ne more roditi takih sadov, ako ne bi veljalo za skupnost, kateri v prvi vrsti služi. V naši zgodovini velja resnica, da zvestoba veri ohranja trdne na naši grudi. Bodi nam močna tudi ta vera, da nam ustvarjanje narodno skupnost bogati, ko jo plemeniti, ko posodo njene duhovnosti večja in skuša izpopolniti z vsem lepim in trajnim.

Delamo za vso skupnost, kd delamo za bogatenje njene kulture, pri tem pa ne delamo na vse tisto, kar kulturno in duhovno ustvarjanje daje vsakemu izmed nas. Uspeh je neviden, skušaj pa bo biti širok in globok — programi na naših večerih, spisi v naših revijah in publikacijah, blagovest naših knjig in pesniški zbirki naj bodo samo skromno sredstvo za to veliko notranje bogatenje, nad katero se naj vsakdo sklanja z vedno večjim veseljem in notranjo srečo.

Če je Mozartovo leto. Živel je le malo let in umrl v bedi in zapuščenosti. Ona je vedno zvest tistemu, kar je sam nazval vedrina. Vedrine, jasnosti in krepke sreče je polna vsa njegova muzika. To naše delo naj med nami vsemi in krepki vedrino, optimizem in naj večja jasnost pogleda v bodočnost.

LEPA KNJIGA KREPI DUHA SLOVENSTVA

KUPI JO — PODPRL SI OSNOVE SLOVENSTVA!

Drugi letnik revije MEDDOBJE je zaključen in te dni bodo naročniki začeli prejemati šesto številko, ki je bila pravkar dotiskana in obsega 88 strani gradiva, 16 strani umetnostne priloge in 8 strani kazala za ves letnik — vsega tedaj 112 strani. Ob razpisu knjižnega programa smo objavili 6 števil s 354 stranmi gradiva, letnik pa se zaključuje dejansko z večjim obsegom.

Značilnost te številke je tokrat v zbirki zbirki ocen slovenskih knjižnih publikacij, in sicer knjig, ki so izšle v emigraciji in onih v domovini. Ves ta del zvezka obsega skoraj 40 strani.

Literarni del revije obsega 42 strani in so prozo prispevali: Ruda Jurčec, "Detajl s prve podobe", odlomek iz romana "Ljubljanski triptih"; Feri F. Bukvič je prispeval ertico "Pometac Marich"; "Pot k reki na sever" je odlomek iz dela "Človek na obeh straneh stene" in je njegov avtor Zorko Simčič.

Poezijo so prispevali France Papež, Stanko Janežič, Vladimir Kos, Rado Lenček in Ljerk Lavrenčič.

Eseji: Milan Komar je avtor eseja "Borba in ljubezen"; Mirko Javornik objavlja esej "Malraux — pesnik dejanja"; pod zaglavjem Črke Besede Misli je tokrat esej Rude Jurčeca "Glejte, sanjač prihaja — — —".

Pod zaglavjem Črta in prostor je objavil Milan Volovšek prispevek "Avgust Černigoj", Rafko Vodeb pa oris: Ob razstavi Bogdana Groma v Rimu.

Glasbeno življenje v Buenos Airesu je opisal B. Š.

Med ocenami je na prvem mestu kritično poročilo Antona Kacina o knjigi Ivan Pregelj: Moj svet in moj čas; Karel Rakovec ocenjuje angleški prevod Prešernovih poezij: Selection of poems by France Prešeren; Vinko Beličič podaja kritične pogoled na dve literarni podobi minule vojne, na knjigo Metoda Turnška: In hrumela je Drava, in Ivana Korošca: Čas pod streli; Alfonz Čuk razpravlja o dveh knjigah s področja psihologije in sicer o Psihologiji umetniškega ustvarjanja in Med ljudmi, avtor obeh knjig je dr. Anton Trstenjak; Zbornik Koledar Svobodne Slovenije za leto 1956 ocenjuje A. B.

Kronika prinaša prispevek Vinka Beličiča o treh slovenskih revijah v povojnem Trstu, dalje je pod zaglavjem kronike tudi poročilo o slovenski literaturi v italijanskih knjižnih pregledih, poročilo o Enciclopedii dello spettacolo, ostali del kronike pa zaključuje Razpis leposlovnih nagrad Slov. kult. akcije za leto 1956.

Priloga prinaša osem reprodukcij del tržaškega slikarja Avgusta Černigoja.

Opremil je drugi letnik revije akad. slikar Božidar Kramole.

Na umetniški loteriji Slov. kult. akcije 15. aprila 1956 so bile izrečane tudi umetnine naših likovnih umetnikov, katere imajo na srečkah naslednje številke: 27, 52, 175, 114, 472. Lastniki naj jih dvignejo v naši pisarni. Alvarado 350, R. Mejía.

LEPO PROSIMO

...vse, ki prejema "GLAS" zastoj (nenaročniki), da po možnosti prispevajo kaj v tiskovni sklad Glasa;

...članstvo in naročnike knjižnih izdanj, da poravnajo zastalo članarino in naročnino čim prej;

...tiste, ki zmorejo kaj več, da postanejo mecenski člani naše ustanove z letnim prispevkom vsaj 1000 pesov!

doma in po svetu

Artur Miller je napisal dvoje novih del in sta bili obe uprizorjeni v New Yorku. Prvo delo, "Pogled z mostu" je vsakdanja zgodba, pritira pa njeno tragičnost do klasičnega viška. Velik učinek je pisatelj dosegel z mrzlim, stvarnim pripovedovanjem. Drugo delo, "Spomin na ponedeljek" je bistveno različno od drugih Millerjevih del. V tej drami kaže le individualne reakcije posameznih ljudi na življenje.

Avstrijski dramatik Hochwalder se dviga v dramatika svetovnega slovesa. Njegovo delo iz zgodovine jezuitske kolonije v Paragvaju "Daj nam danes naš vsakdanji kruh" so igrali že v Parizu, te dni pa je prišlo na oder v Londonu in sicer so tam dali drami naslov "Močni so osamljeni". Konec te drame izzvani v ugotovitve, da je vsaka socialna utopija nemogoča, dokler ne zavladajo v srcih in mislih Kristusovo kraljestvo.

Mednarodni dramski festival v Parizu je že postal stalna vsakoletna prireditelja pod pokroviteljstvom pariške občine. Letošnjemu pa so sklenili priključiti še mednarodni operni festival. Dramske predstave bodo kakor doslej vsako leto v največji gledališki dvorani Pariza, v Théâtre Sarah Bernhardt, operne predstave pa bodo v Théâtre des Champs-Élysées. Svoje sodelovanje so napovedala glavna svetovna operna gledališča.

Shakespearjev Rihard III. je najnovejša filmska stvaritev, Lawrence Oliverja. Glavno vlogo igra Olivier, z "naravnost satanskim veličastjem", kakor pravi kritika. Olivier je pred leti bil povišan v sira zaradi vrlin svoje umetnosti. Toda v tem filmu nastopajo še drugi angleški gledališki igralci, ki jih je tudi kraljica povzdignila v plemstvo v znak priznanja. To so: sir John Gielgud, sir Ralph Richardson, sir Cedric Hardwicke.

Na filmskem festivalu v Cannesu, ki se je končal v teh dneh in kjer tekmujejo skoraj vse svetov-

ne filmske družbe, je že koj spočetka vzbudil navdušeno odobravanje pri občinstvu in kritiki najnovejši japonski katoliški film "Kristus v bronu". Film z mogočnimi zamahmi obravnava dramo in mučeništvo japonskih kristjanov ob preganjanju v XVII. stoletju.

Najnovejšo delo Williams Tennesseeja "Mačka okrog vrele kaše" je prejelo Pulitzerjevo nagrado. V delu obravnava avtor problem borbe zapuščene žene za dediščino, ki bi jo nazadnje rešila gospodarskih skrbi. Mož razkrije očetu vzroke popivanja in svoje zagrenjenosti in ta izpoved ga spet približa ženi, ki je tudi vse storila, da bi se sprijaznila s tantom.

(Uvodni kulturni večer)

ustvarjalnega člana Alojzija Geržiniča, ki je govoril o temi "Nekateri problemi umetnostne kulture". Vtis, ki ga je predavatelj s svojimi tako izvrnimi, s primeri in dokazi krepko podprtimi, z željo po nadaljnjem razmišljanju naravnost vabljivimi izjavami zapustil na poslušalce, je bil enodušen: predavanje je bilo resnično najlepši in najresnejši uvod v tretje leto delovanja naše ustanove. S stališča umetnika-ustvarjalca se je globoko pomudil ob naslednjih perečih vprašanjih: potreba in pomen umetnosti, veljavnost lepe književnosti in merila za njeno kvaliteto, ustvarjalno delo in mesto, ki ustvarjalec gre v družbi. Prav zaradi emigracijske aktualnosti naše skupnosti moremo vse te probleme ogledovati v novi luči, četudi so sami po sebi stalni spremeljalci človeške misli, zato ker "so do kraja neresljivi in so do kraja neresljivi zato, ker pronicajo z nekaterimi svojimi vlakni v neracionalni in nadracionalni svet". Bogato snov svojega predavanja je predavatelj posebej izvorno razdelil: najprej polišče orientacijo, naši svetovni usmerjenosti lastno, sredi teorij in mnenj o bistvu in ciljih umetnosti, nato pa razpravlja o nadarjenosti, o važnosti izobrazbe in o potrebi močnega značaja za umetnika. Sleherni izsledki svojih izvajanj je predavatelj prenesel na značajni ustvarjanje slovenske umetnosti v zamejstvu. Geržinič nam je s tem predavanjem nudil bogato snov za razmišljanje. Pozornemu poslušalcu pa je pokazal na nove poti k razumevanju ustvarjalnega dela slovenskega umetnika v zamejstvu. Za plodna izvajanja so bili poslušalci predavatelju iz srca hvaležni.